

ARCHIVALISERING EN ARCHIVERING BIJ CREATIEVE PROCESSEN

prof. dr. F. Scheelings 

Archieven van dansgezelschappen, van theaters (incl. poppentheaters, straattheaters, ...), van muziekgezelschappen, enz. zijn relatief onbekende archieven. Ze zijn van fundamenteel belang voor onze cultuur. Ze hebben met elkaar gemeen dat de archiefvormer zich toespitst op zijn uiteindelijke product, de voorstelling. De archieven die daarbij gevormd worden zijn nu vaak totaal onvoldoende om een rol te spelen bij een reconstructie van de voorstelling, om de geschiedenis van het creatieve proces te documenteren, om de relatie tussen artiest en publiek te kunnen weergeven of om de emotionele beleving van het publiek te documenteren. De vragen zijn dan:

- Is het maatschappelijk opportuun dat kunst, waarbij de nadruk ligt op vluchtigheid, zoals bijvoorbeeld een dansvoorstelling, gearchiveerd wordt? Waarom?
- Wat omvatten deze archieven, door welke creatieve processen kwamen ze tot stand en is de archiefvorming hiervan kwalitatief hoogstaand?
- Wanneer en in welke stukken wordt het creatieve proces geëxpliciteerd?
- Welke maatregelen kunnen de archiefvormers nemen om hun core business beter te archiveren?

Hetzelfde kan gezegd worden van kunstenaarsarchieven, van archieven van schrijvers en dichters.

- Moet het creatieve proces dat leidde tot het kunstwerk gearchiveerd worden, of moet het kunstwerk op zichzelf staan, bijvoorbeeld om meer indruk te maken?
- Moeten de archieven het eindproduct documenteren, de relatie tussen kunstenaar en publiek kunnen weergeven of de emotionele beleving van het publiek documenteren om iets over de impact van het kunstwerk te kunnen zeggen?

Deze onderzoekslijn sluit aan bij internationaal onderzoek over archivalisering, een begrip dat gelanceerd werd door de Nederlandse hoogleraar E. Ketelaar: de bewuste of onbewuste keuze van bepaalde maatschappelijke groepen en individuen in een veranderende sociale, religieuze, culturele, politieke en economische context om iets in aanmerking te laten komen voor archivering.